

Szigorú szerkesztés és feszültség

Pazár Béla: Adeptus irodaház, Miskolc

Fotó: Polyák György

Emberi alkotás értelmezését mindig segíti a technika, a módszer ismerete, ahogyan született a mű. Valós szellemisége, fajsúlya (humora, elkötelezettsége, könnyedsége vagy nehézsége) ekkor érthető meg igazán.

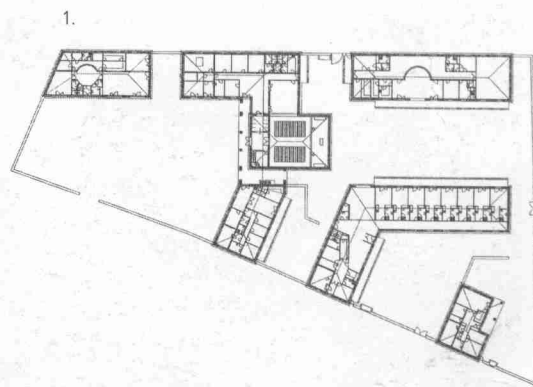
Szülővárosában, Miskolcon Pazár Béla építész két házat tervezett. Az Adeptus Rt. irodaháza utóbb készült, a kivitelező cég (lapunk 2000/4. számában közölt Tokaj-Oremus tolszvai borászati üzemének kivitelezője) mára teljesen belakta azt. A megbízó igen határozottan, diagramszerűen fogalmazta meg az elképzelését, annak minden részletét megpróbálta számon kérni, de nem tett formai utalásokat. Szabad kezet adott, azzal a feltétellel, hogy az épület mind anyagaiban, mind pedig megjelenésében időtálló legyen. A helyszín az északról csokorban érkező völgyek egyik betorkolása Miskolc kelet-nyugati hossztengetelyébe, nem túl messze a belvárosi magtól.

Az építtető hasznosítási elképzelése nyomán a tömegformálást a telken beépíthető legnagyobb kubatúra kiserkesztése irányította. A nagy tömegű ház magányosságát a tető „ikresítése” oldja. Pazár bevallottan szereti a miskolci nagy tűzfalakat, a ház készültekor benne bujkálhatott, hogy nem idegenkedett hasonlatosságtól.

A saroképületnek mind a négy homlokzatán rendezett ritmusban sorakoznak az azonos méretű ablakok, indokolt lett a belső tér körfolyosós szervezése, mely a ház léptékében meghatározó tervezői döntés. Az épületnek két tengelye van, ez kívülről a bejárat és a gerinc vonalában illetve a tetőidom bevágásaként olvasható le; belül pedig a szabadon bejárható központi fogadóteret értelmezi két metsződő, határozott mozgási iránnyal (az emeleti szintek ill. a külvilág felé).

Az oromfal középtengelyébe vágott bejáratnál rangos, tardosi vörös mészkőtömb előlépcső fogadja az érkezőt. Az irodaház külső formálása még ezen a ponton is különösen visszafogott, az építészeti hangsúly leginkább a klasszikus anyaghasználaton van. A téglá irányába régóta „elkötelezett” építész az anyag mintázattá munkálása, maga a díszítőkedv nem motiválja.

A négy vasbeton pillér, a körfolyosó és a téglány felülvilágítón érkező fények a központi négyzetes tér meghatározó elemei.

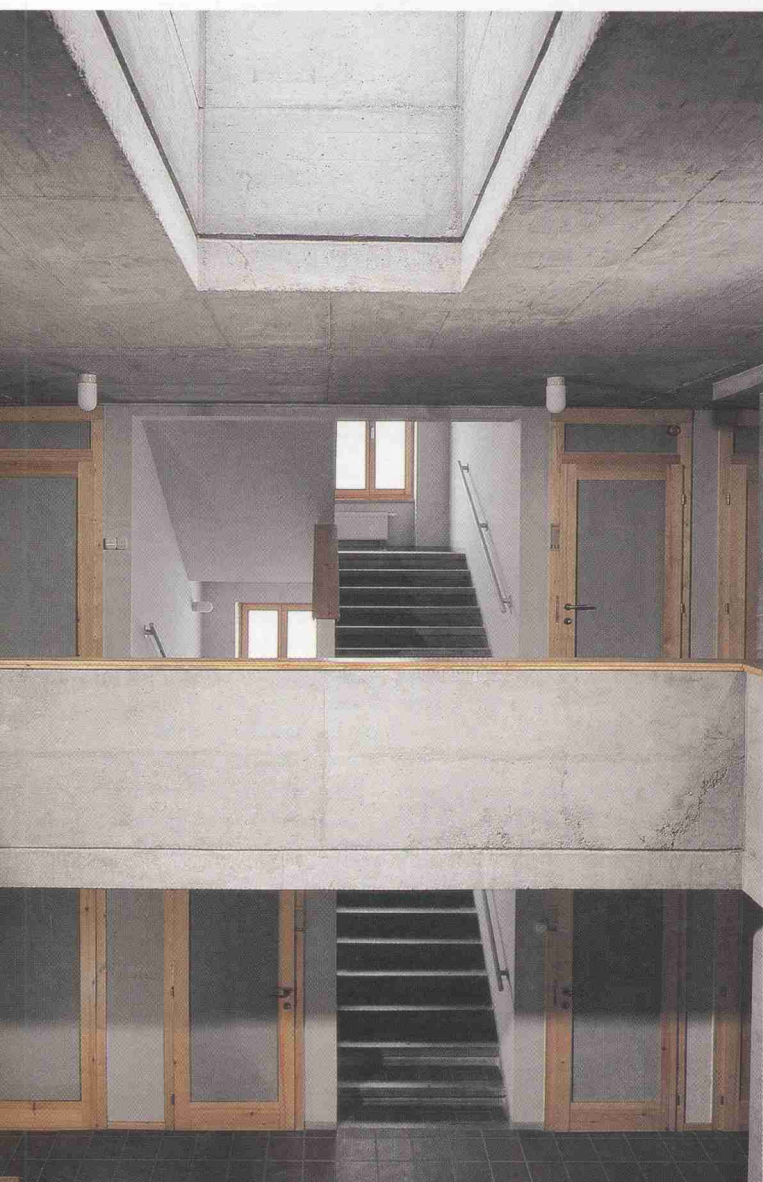
1. Alparajz | Floor plan

Fotó: Polyák György

Fotó: Máté Gábor

Belül nyersbeton felületek, fa nyílászárók, terrakotta négyzetes padlóburkolat és fehérre festett falak dominálnak. A felülvilágító a tetőkerti asztal edzett-üveg fedlapjaként egy csomópont nélküli, frappáns részlet a házban, vasbeton gyűrűje az asztalmagasságból adódóan rímelt a körfolyosó nyersbeton mellvédjére, ráadásul a fény bejutását is differenciálja. A tetőkert egy félátrium-szerű, védettebb tér, kizárja a ház zűrzavaros környezetének (panellakótelep, sorházak és túlformált új családi házak) hatását.

Az irodaház körítőfala igen jól bevált vastag szerkezet: 38-as blokkot falaztak egyszerre a rajzolatában pontosan kiserkesztett, hulladék nélkül készült, homlokzati felületet adó mezőtűri téglával. Ettől eltérően a négy nyersbeton pillér előtt szalad végig a terasz lehatároló fala, mely fából készült, nem csak a súlya, hanem a tervező szándéka szerint – és jelentése miatt is, mivel az ormfalak régen is gyakran készültek fából. A kitöltő fal tényleges megjelenítését főleg a tektonikatisztaság indokolta, hogy mutassa: ez bevágás az épület fő tömegébe.

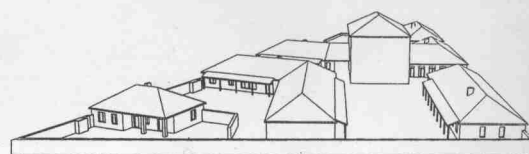
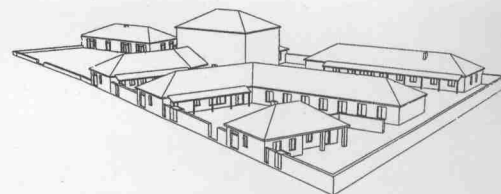
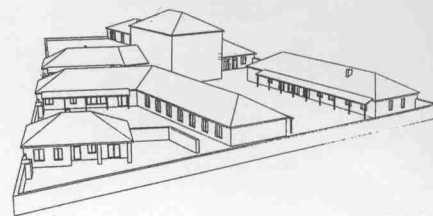
A szerkezetnek láttatása nagyon fontos volt az építésznek, de volt egy határ, ahol szerinte is érdemes „játszani”, hogy ne essen a modernizáló elemek monoton sorolásának hibájába.

A legfelső szint teraszkapcsolata dinamikus, a sziklakert rétegvas tagságaiból adódó szintkülönbség felerősíti a tetőtéri ferde falsíkok okozta „rendetlenséget” ahogy fejmagasságra, éppúgy járómagasságra is vigyázni kell. A belső válaszfalak viszonya a külső falhoz a megbízó egyik fontos igényét fogalmazza meg: a válaszfalak átépítését – ami már az átadás óta is előfordult. Itt minden szerelvény csak ablaktengelyben van, és minden elektromos (számítógépes) csatlakozás az ablakok parapetjében, hogy a gipszkarton válaszfalak a faltes ten belül bárhova kerülhessenek. Ehhez kivitelezéskor az a burkolási módszer kapcsolódott, hogy a melegpadlókat szintenként egybefüggően fektették. A kerengőt kísérő válaszfalban a gépészet egységesen ajtómagasság felé került, hogy ott is szabadon beépíthető legyen új nyílás. Ebből a könnyűszerkezeti rendből adódó akusztikai áthallásokkal a megbízó előre számolt, és a munkatársak „csapatjátéka” miatt szervezetileg szükségesnek tartja – bezárt ajtóval szinte mindig az üres munkaszobákat jelzik. A kilincsek kivételével hazai építőanyagokat, gyártmányokat építettek be. A nagyon egyszerű lámpák istálló-lámpákként ma is kaphatók, új foglalattal és homokfújással átdolgozva kerültek ide (Pazárék régebbi munkáiban hosszabb zsinóron ill. rúdon befüggesztve láthatjuk ugyanezt).

Az irodaház üzemeltetése gazdaságos, a már említett vastag külső falak hőtechnikai értékei igen jók (belső oldalon gipszkartonnal burkoltak). Mivel az ablakok pántjainak megválasztása a résnyi ablaknyitást megengedi, és az ablakokon árnyékoló is szolgál, a padlóban gondosan megvezetett klíma-alapcsövek valószínűleg soha nem lesznek beüzemelve.

Pazár Béla és tervező csapata tömegében és részleteiben egyszerű házakat csinál, melyek a megvalósulás előtt nem is igazán érzékeltethetőek rajzi vagy szóbeli eszközökkel. Először azt gondolhatjuk, hogy ezeken az épületeken „nincs semmi” – az ember szeme nem áll rá, inkább a szakmabeliek érthetik, hogy a szigorú, de összetett szerkesztésből hogy feszül össze végül a ház.

■ KOVÁCS ÁGNES

Axonometrikus helyszínrajz | Perspective site drawing

Adeptus irodaház | Adeptus office building, Miskolc, 2000

Építészek | Architects: Pazár Béla, Polyák György – MNDP Kft.
 Statikus | Structural engineering: Révy Antal – Teampannon Kft.
 Gépészet | Plumbing: Halmi István – Halmi Mérnöki Iroda
 Elektromos tervezés | Electrical planning: Szilágyi Attila – Adeptus Rt.
 Project manager: Dusza Ilona
 Megbízó | Client: Adeptus Rt., Komáromi Gyula igazgató

Keresztmetszet | Cross section

